

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕТИКА ПУБЛІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Ступінь освіти	бакалавр
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	Публічне управління та адміністрування
Тривалість викладання	4-й семестр, 7 чверть
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Заняття:	
лекції:	2 година на тиждень
практичні:	1 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП» <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6944>

Кафедра, що викладає Державного управління і місцевого самоврядування (ДУіМС)

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Sorokina.N@nmu.one

Викладач:

Сорокіна Наталія Григорівна

д.держ.упр, професор, професор кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Sorokina/Sorokina.php>

E-mail:

Sorokina.N@nmu.one

1. Анотація до курсу

В сучасних соціальних і політичних умовах суспільство потребує активних, компетентних, цілеспрямованих фахівців, які здатні самостійно ухвалювати рішення, бути відповідальними за їх реалізацію, які правильно вміють взаємодіяти зі своєю командою та оточуючим середовищем. Дисципліна «Етика публічної діяльності» є ключовим компонентом у підготовці фахівців, які працюватимуть у сферах державного управління, місцевого самоврядування, а також у громадських організаціях та інших інституціях, що здійснюють публічну діяльність. Вона спрямована на формування глибокого розуміння етичних принципів та норм, що регулюють поведінку публічних службовців та представників інших публічних інституцій, а також на розвиток їхньої здатності приймати відповідальні рішення в складних етичних ситуаціях.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти ознайомляться з основними теоретичними засадами етики, історією розвитку етичної думки, а також специфікою

застосування етичних принципів у публічній сфері. Особлива увага приділяється аналізу нормативно-правової бази, що регулює етичну поведінку, зокрема антикорупційного законодавства та кодексів поведінки.

2. Мета та завдання курсу

Метою дисципліни «Етика публічної діяльності» є формування цілісної системи знань щодо норм, принципів та стандартів етичної поведінки в публічній діяльності, а також розвиток навичок критичного аналізу та етичного обґрунтування управлінських рішень.

Завдання курсу:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з етикою як наукою, її базовими категоріями та концепціями;
- розкрити принципи доброчесності, етичні стандарти, норми поведінки у публічній діяльності;
- визначити складові компоненти Етичного кодексу як підґрунтя поведінки публічного службовця;
- розширити та систематизувати уявлення про етичні дилеми та конфліктні ситуації у публічній діяльності;
- сформувати потребу застосовувати етичні знання на практиці;
- ознайомити з правилами службового етикету в процесі ділового спілкування та комунікації;
- розвивати моральні, професійно важливі якості, необхідні для майбутньої фахової діяльності;
- сформувати вміння застосовувати концептуальний апарат наукової етики до аналізу морально-етичних дилем у практиці.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- знати базові категорії етики та етапи розвитку етичних традицій; зміст і структуру етичних кодексів у публічній сфері; вимоги до професійних та особистісних якостей публічних службовців; стандарти та етичні норми їх поведінки;
- розуміти сутність принципів доброчесності та їх роль у запобіганні корупції; значення етичних стандартів для формування позитивного іміджу органів публічної влади;
- вміти ідентифікувати етичні дилеми та потенційні конфлікти інтересів у професійній діяльності; застосовувати ефективні методи запобігання та врегулювання конфліктних ситуацій у публічній сфері;
- вміти здійснювати ефективні комунікаційні зв'язки для формування організаційної культури, що базується на засадах соціальної відповідальності, правових та морально-етичних норм;
- знати етичні аспекти службових взаємовідносин (зокрема в ієрархії «керівник–підлеглий») як основу для побудови прозорих комунікаційних зв'язків між органами влади та громадянами, а також критерії розрізнення етичної та неетичної поведінки у публічній діяльності;
- вміти застосовувати норми службового етикету та етики спілкування під час взаємодії з представниками громадськості.

4. Структура курсу

Вид заняття	Внесок у загальну оцінку, балів
ЛЕКЦІЇ	
Тема 1. Етика публічної діяльності: сутність, специфіка	
1.1. Етика як наука про мораль	
1.2. Професійна етика та її місце у публічній діяльності	
1.3. Основні категорії етики	
Тема 2. Правила етичної поведінки у професійній діяльності	
2.1. Кодекси професійної етики: мета, завдання, функції	
2.2. Система цінностей та етичних принципів у професійній діяльності	
2.3. Норми та стандарти етичної поведінки	
Тема 3. Етичні аспекти службових взаємовідносин	
3.1. Особливості та характерні риси організаційної культури	
3.2. Морально-психологічний клімат в колективі	
3.3. Взаємовідносини між керівником і підлеглими: етичний аспект	
3.4. Особливості комунікативних процесів, бар'єри у спілкуванні.	
Тема 4. Особистість публічного службовця: професійно-етичні аспекти	
4.1. Етичні вимоги та загальні обов'язки публічного службовця	
4.2. Доброчесність як складова діяльності публічного службовця.	
4.3. Правове регулювання етичної поведінки публічних службовців в Україні.	
4.4. Механізми забезпечення етичної поведінки публічних службовців	
Тема 5. Діловий і службовий етикет	
5.1. Поняття «етикету», його зміст та функції.	
5.2. Принципи та правила службового етикету	
5.3. Етикет зовнішнього вигляду та мовленнєвий етикет ділового спілкування	
5.4. Етика ведення переговорів.	
Тема 6. Етичні дилеми у публічній сфері	
6.1. Сутність та особливості конфліктів у публічній діяльності.	
6.2. Етика запобігання та вирішення конфліктів.	
6.3. Конфлікт інтересів: види, складові, порядок дій.	
6.4. Моббінг, його етико-психологічний аналіз, профілактика та викорінення.	
Поточний тест за темами 1-6	40
РАЗОМ ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА	40
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
Тема 1. Етика публічної діяльності: сутність, специфіка.	
1.1. Командна робота «Дослідження професійної етики у різних сферах публічної діяльності».	5
Тема 2. Правила етичної поведінки у професійній діяльності.	
2.1. Аналітична справа: «Нормативний вимір професійної етики: систематизація базових цінностей публічного службовця».	5
2.2. Командний воркшоп «Створення етичного кодексу команди».	5

Тема 3. Етичні аспекти службових взаємовідносин. <i>3.1. Мозковий штурм: «Діагностика організаційної культури: ідентифікація та класифікація артефактів публічних інституцій».</i> <i>3.2. Інтерактивна вправа: «Етичний світлофор: диференціація службових стандартів та деструктивних моделей поведінки методом експрес-діагностики».</i>	5
Тема 4. Особистість публічного службовця: професійно-етичні аспекти. <i>4.1. Командний проєкт: «Етичний портрет ідеального службовця: моделювання професійного образу в різних сферах публічної діяльності».</i>	5
Тема 5. Діловий і службовий етикет <i>5.1. Рольова гра «Етикетний конструктор: правила ділової взаємодії».</i>	5
Тема 6. Етичні дилеми у публічній сфері <i>6.1. Кейс-стаді: «Алгоритм етичного вибору: розв'язання управлінських дилем методом етичної експертизи»</i>	5
<i>Підготовка та публічний захист індивідуальної тематичної презентації</i>	20
РАЗОМ ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА	60

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ:

Індивідуальне завдання полягає у підготовці та публічному захисті тематичної презентації, присвяченої дослідженню етичних аспектів публічної діяльності. Здобувачу необхідно самостійно обрати тему із запропонованого переліку та підготувати мультимедійну презентацію у програмі MS PowerPoint (Canva та ін.) Робота має складатися з таких етапів: опрацювання щонайменше 5 актуальних джерел (наукові статті, монографії, навчальні посібники тощо); стисле викладення ключових положень теми; формулювання власної позиції щодо теми; оформлення слайдів з дотриманням балансу між текстовим та графічним наповненням. Ключові вимоги: обов'язкове посилання на використані джерела; неприпустимість плагіату; оцінюється здатність студента не просто переказати текст, а висловити критичне судження; кількість слайдів 10-15; захист презентації (до 5-7 хвилин) та відповіді на запитання.

Тематика ЕСЕ:

1. Добро і зло як основні категорії етики.
2. Професійна етика, її зміст та значення у публічній діяльності.
3. Зміст морального вибору в публічній діяльності.
4. Етичні категорії у діяльності публічного службовця: честь, гідність та обов'язок.
5. Справедливість як фундаментальна категорія етики публічного управління.
6. Еволюція моральних норм: від античних чеснот до сучасних етичних кодексів.
7. Вимоги до особистісно-моральних якостей публічних службовців.
8. Значення деонтології у підвищенні ефективності і якості діяльності публічних службовців.
9. Відповідальність та професійний обов'язок публічних службовців.
10. Етика професійного спілкування публічного службовця з громадянами.
11. Зовнішній вигляд та етикет в публічній діяльності.
12. Роль етичних кодексів у формуванні доброчесності державних службовців.
13. Проблема конфлікту інтересів у публічному управлінні та шляхи її вирішення.
14. Значення прозорості та відкритості для підвищення довіри суспільства до публічної влади.
15. Етичні дилеми у прийнятті управлінських рішень: аналіз конкретних кейсів.

16. Корупція як виклик для етики публічної діяльності: причини, наслідки та методи протидії.
17. Вплив трансформаційного лідерства на формування етичної культури в органах публічної влади.
18. Громадський контроль як інструмент забезпечення етичних стандартів у публічному секторі.
19. Відповідальність публічного службовця за свої дії та її вплив на авторитет влади.
20. Етичні аспекти використання штучного інтелекту в публічному управлінні.
21. Роль освіти та професійної соціалізації у формуванні етичних цінностей публічних службовців.

5. Інструменти, обладнання та/або програмне забезпечення

Комп'ютерне та мультимедійне обладнання.

Активованій корпоративний акаунт НТУ «ДП» (student.i.p@nmu.one).

Microsoft Office 365.

Застосунки Microsoft Office: Teams, Forms, Whiteboard, OneNote.

Платформа дистанційного навчання НТУ «ДП» Moodle.

Підключення до Internet.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *поточного тестування* під час лекції на останньому тижні опанування курсу. Поточний тест складається з 20 закритих тестових запитань, кожне з яких має одну правильну відповідь. За кожну правильну відповідь нараховується 2 бали. Загалом за поточне тестування отримується максимум **40 балів**.

Практична частина оцінюється за результатами:

- *виконання практичних завдань*, які виконуються під час практичних занять: види завдань та розподіл балів див. у табл. розділу 4; за несвоєчасне виконання практичних завдань оцінка знижується на 50%. Загальна кількість балів за роботу на практичних заняттях протягом семестру становить максимум **40 балів** ;

- *виконання, публічної презентації та захисту* (відповіді на запитання, дискусія) індивідуального завдання, зміст якого описано у розділі 4; за результатами публічної презентації отримується максимум **20 балів**.

Загалом за практичну частину під час поточного оцінювання здобувач може отримати максимум **60 балів**.

Отримані бали за теоретичну та практичну частини додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати **100 балів**.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
40	60	100

6.3. Критерії оцінювання індивідуального завдання. Максимальна кількість балів – 20, з яких:

- 5 балів – якість опрацювання джерельної бази. Використання щонайменше 5 актуальних фахових джерел (наукові статті, монографії, посібники); глибина аналізу теоретичного матеріалу; дотримання принципів академічної доброчесності (наявність коректних посилань на авторів).

- 4 бали – змістовність та логіка викладу. Стисле та структуроване викладення ключових положень обраної теми; логічна послідовність слайдів; відповідність контенту заявленій темі та обраній схемі структурування.

- 4 бали – обґрунтування власної позиції та аналіз дискусійних питань. Вміння виділити суперечливі аспекти теми; аргументованість власних висновків; здатність критично оцінити теоретичні концепції та запропонувати авторське бачення проблеми.

- 3 бали – візуальна подача та оформлення результатів. Дотримання балансу між текстовим та графічним наповненням; використання засобів візуалізації (схем, таблиць, діаграм); відсутність перевантаження слайдів надмірним текстом; лаконічність та наочність.

- 4 бали – захист презентації та участь у дискусії. Вільне володіння матеріалом під час доповіді; чіткість та аргументованість відповідей на запитання викладача та аудиторії; дотримання регламенту виступу (5–7 хвилин).

Критерії підсумкового оцінювання: у випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (диференційований залік)**. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконане індивідуальне завдання, він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **20 тестових завдань з теоретичної частини** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 2 бали (разом 40 балів) та 12 тестових завдань з практичної частини, кожне з завдань оцінюється максимум у 5 балів (разом 60 балів), причому:

- 5 балів – відповідність еталону;

- 4 бали – відповідність еталону з незначними помилками;

- 3 бали – часткова відповідність еталону, питання розкрито не повною мірою;

- 2 бали – наведено лише загальне розуміння питання, відповідь неповна та містить значні помилки;

- 1 бал – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;

- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»»: https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Положення_запобіг_виявл_плагіат-2025.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Політика щодо використання штучного інтелекту під час опанування курсу регламентується відповідними нормами «Політики щодо використання штучного інтелекту в діяльності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»»: https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Політика_ШІ_2025.pdf.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

Оцінки неможливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здійснюється відповідно до «Положення про визнання в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <https://surl.li/keqnoq>

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Василевська Т. Е. Етика в публічній службі : підручник. Київ : НАДУ, 2018. 256с.
2. Гончарук Н.Т., Сорокіна Н.Г. Публічна служба: навчальний наочний посібник; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Електрон. дані. – Дніпро : НТУ «ДП», ГРАНІ, 2023. <https://surl.li/sreouq>
3. Психологія управління : навч. посіб. / Н. А. Липовська, І. В. Письменний. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 198 с.
4. Сорокіна Н. Г. Морально-етичні основи публічної служби в умовах трансформації влади в Україні : моногр. Дніпро : ГРАНІ, 2020. 224 с.
5. Сорокіна Н.Г. Дистанційний курс з дисципліни «Етика публічної діяльності» на платформі Moodle для бакалаврів спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування, 2025 рік. URL: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6944>
6. Сорокіна Н. (2023). Теоретичні аспекти дослідження основних категорій професійної етики публічної служби. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування. Вип. 2. С. 32-40. <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2023.2.5>
7. Соціально-психологічні основи ділового спілкування : навч. посіб. / Є. І. Бородін, К. В. Комарова, Н. А. Липовська, Т. М. Тарасенко. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 184с.
8. Управління персоналом в органах публічної влади : навч. посіб. / С. М. Серьогін, Є. І. Бородін, Н. А. Липовська, Т. М. Тарасенко. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. – 200 с.

Нормативні документи:

1. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158 [Електронний ресурс]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>.
2. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889–VIII [Електронний ресурс]. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
3. Про державну таємницю : Закон України від 21 січ. 1994 р. № 3855-XII. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII [Електронний ресурс]. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>, Розділ VI.

5. Про затвердження Типових правил внутрішнього службового розпорядку : наказ Нацдержслужби від 3 берез. 2016 р. № 50. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0457-16>.
6. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1698-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.
7. Про очищення влади : Закон України від 16 верес. 2014 р. № 1682-VII. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text>.

Допоміжні:

1. Василевська Т. Е. Етичні компетентності публічних службовців в контексті реформування публічного управління. *Теорія та практика державного управління*. 2018. № 1(60). С. 155 – 161.
2. Ващенко К. О. Професійна підготовка державних службовців: теорія, методологія, практика : монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2017. 416 с.
3. Войтенко А. Б., Якобчук В. П. Сучасна політична еліта в Україні: особливості формування. *Трансформація українського суспільства та його еліт у контексті цивілізаційного розвитку Європи : наук. моногр. / за ред. І. А. Мельничука*. Житомир : Рута, 2019. 166 – 171.
4. Мошенський С. З., Нонік В.В., Сергієнко І. Г. Правовий механізм регулювання професійної етики в системі державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 6. С. 116 – 121.
5. Мошенський С. З., Нонік В.В., Сергієнко І. Г. Національне агентство з питань запобігання корупції як ключовий орган державної влади у системі побудови інституту доброчесності суб'єктів державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 5. С. 85 – 90.
6. Сорокіна, Н., Сорокіна, Л. Етичні аспекти професійної діяльності соціального працівника: виклики сьогодення. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2025. 1 (56), 223-227. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.56.223-227>
7. Сорокіна Н.Г. Концептуальна модель формування морально-етичних основ публічної служби в Україні. *Держава та регіони. Сер.: Публічне управління і адміністрування: Наук.-вироб. журн. Запоріжжя.: ЗІДМУ, 2022. Вип. 1. С.78-83. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.1.13>*
8. Сорокіна Н., Тарасенко Т. Актуалізація принципу доброчесності на публічній службі в умовах сучасних викликів і загроз Публічне управління та митне адміністрування. 2023. №2 (37). С. 71-77. <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2023-2-9>
9. Тарасенко Т., Сорокіна Н. Перегляд етичних принципів соціальної роботи в Україні: науковий, освітній та професійний аспекти. Соціальна робота та соціальна освіта. 2024. №1(12). С.55-65. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(12\).2024.305110](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(12).2024.305110)

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Президента України: <http://www.president.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національного агентства України з питань державної служби: <http://www.nads.gov.ua>.
5. Public service Europe. – Access mode : <http://www.publicserviceeurope.com/>.
6. European CAF Resource Centre – EIPA. – Access mode : <https://www.eipa.eu/portfolio/european-cafresource-centre/>.